

PRESSMEDDELANDE

DATUM: 2004-03-24

NR: 14

KONTAKT: Tomas Lundberg, Pressekreterare, tel. 08-787 02 15

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

■ Vad krävs för att vi ska bli bäst igen?

Vice riksbankschef Villy Bergström talade i Tierp om kapitalbildningens roll för den ekonomiska tillväxten.

"Ett lands långsiktiga tillväxtförmåga bestäms av arbetskraftens och kapitalets tillväxt samt den tekniska utvecklingen. För att höja den långsiktiga tillväxten krävs således åtgärder som påverkar dessa faktorer. I diskussionen om Sveriges tillväxt har befolkningsutvecklingen framöver och den höga sjukfrånvaron stått i fokus. Svag arbetskraftstillväxt medför både ett finansieringsproblem för den offentliga sektorn och resursbrister för vård av en åldrande befolkning. Ett lika stort men negligerat problem är den svaga kapitalbildningen i vårt land (nytillskottet till det kapital som arbetar i produktionen i form av maskiner, byggnader och anläggningar). Problemet gäller både på kort och på lång sikt. Att investeringarna inte kommer igång bromsar återhämtningen i konjunkturen men det är värre att Sverige ända sedan mitten av 1970-talet har haft svag kapitalbildning", inledde Bergström.

"Efter att den svenska produktivitetstillväxten (tillväxten i produktion per arbetad timme eller person) under 100 år varit en av de snabbaste i världen avtog takten från mitten av 1970-talet. Från att ha varit ett av världens rikaste länder blev Sverige ett relativt fattigt industriland. En viktig anledning var att den andel av våra tillgängliga resurser som satsades på kapitalbildning då föll från ungefär 15 procent av tillgängliga resurser till 5. Därefter har kapitalbildningen aldrig repat sig. Detta betyder att takten i den tekniska förnyelsen av näringslivet och övrig ekonomi hålls tillbaka liksom investeringar i landets infrastruktur. En svag kapitalbildning och därmed långsam teknisk förnyelse dämpar den långsiktiga produktivitetstillväxten. En grundläggande förutsättning för framgång är därmed att åter etablera en hög takt i kapitalbildningen", hävdade Bergström.

"Kan vi ta ifatt vad vi förlorat och återigen bli ett av världens rikaste länder? Om Sverige ständigt kunde hålla en halv procentenhet snabbare produktivitetstillväxt än USA visar egna beräkningar att det skulle ta mer än ett halvt sekel att hinna ifatt i levnadsstandard. Motsvarande kalkyler visar att det skulle ta 36 år att upp-

■ nå samma levnadsstandard som Norge och 20 år för att komma i fatt Danmark. Historien visar att detta inte är orimligt - det tog Sverige ungefär 100 år att gå från att vara ett av Europas fattigaste länder till att bli ett av världens rikaste i början på 1970-talet, genom en något snabbare tillväxt än andra länder. Där-
emot verkar det ouppnåeligt att komma ifatt på 10 år. Då skulle vår produktivitetstillväxt behöva överträffa USA: s med drygt 2,5 procentenhet per år och ligga på över 4 procent per år. Inte ens att ta ifatt Danmark på denna tidshorisont verkar uppnåeligt, ty det skulle fordra nästa en hel procentenhet snabbare produktivitetstillväxt än den i Danmark under 10 hela år", sade Bergström.

"Nuvarande utveckling i den svenska ekonomin, med ett högt sparande och återkommande stora överskott i bytesbalansen (överskottet uppgick till 7 procent av BNP förra året) samtidigt som kapitalbildningen är svag, bäddar för en politik som innebär att vi får skicka våra åldringar och ungdomar utomlands för vård och utbildning. Detta kan bli en dellösning i en globaliserad värld. För att skapa resurser för såväl offentlig som privat vård och omsorg också i Sverige krävs en högre investeringstakt och därmed en snabb produktivitetstillväxt, högre löner och ett starkt skatteunderlag", sade Bergström.

"Den svenska basindustrin visar på betydelsen av snabba investeringar som en väg att nå hög tillväxt och levnadsstandard. Satsningar på forskning och teknisk utveckling kan ge betydande produktivitetvinster och gamla industrigrenar ska inte dömas ut. Basindustrierna har visat överlevnadsförmåga, de har klarat stora strukturomvälningar och de växer stabilt. De är dessutom de industrigrenar i svenskt näringsliv som relativt samma näringar i andra länder har kommit längst när det gäller teknisk nivå, produktivitet och innovationsförmåga. De har hög produktivitet, kan betala höga löner och skapar skatteunderlag samtidigt som arbetskraft friställs för tjänsteproduktion som vård och omsorg", sade Bergström.

"Självklart bör man hitta vägar att öka arbetsutbudet i Sverige för att möta de långsiktiga utmaningarna framöver, men fokus bör också ligga på att öka kapitalbildningen i landet som ju är den andra källan till ekonomisk tillväxt. Det stora överskottet i bytesbalansen innebär att det finns utrymme att öka investeringarna i vårt land även utan ett ökat sparande. Således bör övriga delar av näringslivet ta intryck av den, i debatten tämligen förbisedda, utveckling som gruvor, stålverk, massa och pappersindustrin uppvisar", avslutade Bergström.